

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ГЛОВЮК ІРИНА ВАСИЛІВНА

УДК 343.13 (477)

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ФУНКЦІЇ: ТЕОРЕТИКО-
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ І ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ

Спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора юридичних наук

Одеса – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий консультант доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії
правових наук України,
заслужений юрист України
АЛЕНІН Юрій Павлович,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри кримінального процесу

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
академік Національної академії
правових наук України
НОР Василь Тимофійович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
завідувач кафедри кримінального процесу
та криміналістики юридичного факультету;

доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент
Національної академії правових наук України
КАПЛІНА Оксана Володимирівна,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
завідувач кафедри кримінального процесу;

доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
ПОГОРЕЦЬКИЙ Микола Анатолійович,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
завідувач кафедри правосуддя юридичного факультету

Захист відбудеться 27 лютого 2016 р. о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Піонерська, 2.

Автореферат розісланий 27 січня 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Лагутіна

ВСТУП

Актуальність теми. Протидія злочинності у сучасному світі вимагає ефективного функціонування системи кримінальної юстиції, двоєдиним призначенням якої є реагування в кримінально-процесуальній формі на вчинені кримінальні правопорушення та дотримання належної правової процедури. Водночас, враховуючи кількість змін та доповнень до Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК), законопроектних та доктринальних пропозицій, ще зарано стверджувати про закінчення реформування національного кримінального процесу.

Реформування кримінального провадження України потребує наявності чітких та несуперечливих наукових підходів щодо базових категорій кримінально-процесуальної доктрини, які, враховуючи характер кримінально-процесуальної діяльності, можуть бути визначені як системоутворюючі для побудови структури кримінального провадження (статичний елемент) та забезпечення функціонування кримінального провадження як діяльнісної системи у контексті досягнення призначення, мети та завдань кримінального провадження (динамічний елемент). Для галузевої доктрини однією з таких є категорія кримінально-процесуальних функцій, оскільки рух кримінального провадження пов'язаний із реалізацією трьох основоположних напрямків кримінально-процесуальної діяльності, які у КПК поіменовані функціями державного обвинувачення, захисту та судового розгляду, а у кримінально-процесуальній науці найчастіше розглядаються функції обвинувачення (кримінального переслідування), захисту та правосуддя (вирішення справи).

Дана проблематика актуалізується у зв'язку з істотним розширенням сфери дії принципу змагальності у кримінальному провадженні, оскільки елементом цього принципу є розмежування кримінально-процесуальних функцій, недопущення суміщення основних кримінально-процесуальних функцій. Разом з тим багатоманітність напрямків кримінально-процесуальної діяльності дозволяє стверджувати про необхідність виходу теорії кримінально-процесуальних функцій за межі зв'язків лише із засадою змагальності та трьох основних кримінально-процесуальних функцій і виділення їх більшої кількості, що відображає реальну побудову сучасного українського кримінального провадження, яке містить і змагальні, і розшукові елементи.

У період з кінця ХІХ – початку ХХІ століть кримінально-процесуальні функції досліджувалися в наукових працях таких вчених, як Ф.А. Абашева, В.Д. Адаменко, О.С. Александров, С.А. Альперт, В.О. Андреянов, О.Є. Антонова, О.Я. Баєв, Д.М. Бєрова, О.Д. Бойков, В.М. Бозров, Є.Б. Болтошев, Ю.І. Великосельський, С.І. Вікторський, Л.В. Головка, Т.В. Варфоломєєва, Ю.М. Грошевий, В.Г. Гончаренко, Л.М. Давиденко, В.Г. Даєв, В.П. Даневський, В.В. Дорошков, Е.Г. Дусейнова, М.В. Духовської, П.С. Елькінд, З.Д. Єнікєєв, О.Д. Жук, В.С. Зеленецький, З.З. Зінатулін, К.Б. Калиновський, М.П. Кан, О.А. Квачевський, Н.В. Кіріллова, О.Ф. Кістяківський, В.В. Колодко, М.О. Колоколов, Г.М. Корольов, В.Ф. Крюков, О.М. Ларін,

Л.М. Лобойко, Т.О. Лоскутов, Р.В. Мазюк, З.В. Макарова, В.Т. Маляренко, О.Р. Михайленко, М.М. Михеєнко, Я.О. Мотовіловкер, Н.Г. Муратова, В.П. Нажимов, В.Т. Нор, В.М. Палаузов, Н.Є. Петрова, С.В. Познишев, М.М. Полянський, В.О. Попелюшко, Н.І. Ревенко, І.В. Рогатюк, С.В. Романов, В.М. Савицький, О.В. Смирнов, Ю.І. Стецовський, М.С. Строгович, Д.Г. Тальберг, І.Ю. Тарічко, А.А. Татоян, Б.А. Тугутов, О.О. Тушев, М.Б. Уліщенко, Ф.Н. Фаткуллін, І.Я. Фойницький, О.Г. Халіулін, О.В. Химичева, О.О. Чепурний, М.Ю. Черкова, В.А. Чернишов, З.Х. Шагієва, О.Г. Шило, В.М. Шпільов, М.Є. Шумило, Н.І. Щегель, В.М. Юрчишин, Ф.М. Ягофаров, М.Л. Якуб, О.Г. Яновська та ін.

На основі КПК 2012 р. царина кримінально-процесуальних функцій представлена науковими розробками таких науковців, як М.В. Азарова, К.К. Арушанян, А.А. Ахундова, Р.Г. Ботвінов, Ю.М. Грошевий, Є.В. Григорчук, В.О. Гринюк, Є.Є. Демидова, В.В. Долежан, І.В. Єна, О.В. Єні, А.О. Іванов, Т.Г. Ільева, О.В. Капліна, П.М. Каркач, Л.В. Карабут, Я.О. Ковальова, А.Ю. Козленко, І.М. Козьяков, В.В. Колодчин, В.П. Корж, А.В. Лапкін, О.О. Левендаренко, Л.А. Легеза, О.І. Литвинчук, Л.М. Лобойко, Т.О. Лоскутов, В.В. Луцик, А.О. Ляш, Н.В. Малярчук, Н.В. Марчук, С.М. Меркулов, М.Г. Моторигіна, Г.В. Остафійчук, С.І. Перепелиця, Д.О. Пилипенко, Д.П. Письменний, В.П. Півненко, М.А. Погорецький, Ю.Є. Полянський, В.Г. Пожар, В.О. Попелюшко, О.В. Попович, В.В. Рожнова, М.В. Руденко, Д.О. Савицький, Н.П. Сиза, В.М. Тертишник, О.М. Толочко, Г.Є. Тюрін, Л.Д. Удалова, Р.М. Шехавцов, А.О. Шульга, В.М. Юрчишин, О.Г. Яновська та ін.

Втім, на дисертаційному та монографічному рівнях досліджувалися лише окремі функції (кримінального переслідування, обвинувачення, судового контролю), а також функції деяких суб'єктів кримінального провадження, зокрема, прокурора, керівника органу досудового розслідування та потерпілого. Так, недостатньо дослідженими залишилися питання загальної частини теорії кримінально-процесуальних функцій (методологічних засад, поняття, системи, видів). Потребують подальшого дослідження з урахуванням оновленого законодавства основні кримінально-процесуальні функції, зокрема, у контексті існування та характеристик функції кримінального переслідування, сутності функції захисту. Відсутні системні дослідження функцій таких суб'єктів, як: прокурор (враховуючи зазначення на здійснення ним процесуального керівництва досудовим розслідуванням у ст. 36 КПК); слідчий (з урахуванням віднесення його до сторони обвинувачення у КПК); потерпілий (у зв'язку з оновленням його кримінально-процесуального статусу); цивільний позивач та цивільний відповідач (у силу не віднесення їх до сторін кримінального провадження); представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження; свідок; адвокат свідка та інші учасники кримінального провадження, що сприяють його руху.

Крім того, аналіз правозастосовчої практики свідчить про недостатньо чітке визначення повноважень окремих суб'єктів кримінального провадження в контексті нормативно покладених на них функцій, що викликає складнощі

та суперечності в їх практичній реалізації, призводить до невідповідності повноважень слідчого його продекларованій процесуальній самостійності, складнощів у взаємодії слідчого з керівником органу досудового розслідування та прокурором, невідповідності деяких повноважень прокурора статусу процесуального керівника досудового розслідування, деформованості взаємодії слідчого та оперативних підрозділів, недостатньо чіткого розмежування компетенції слідчого та прокурора щодо закінчення кримінального переслідування, випадків порушення права підозрюваного, обвинуваченого на захист, проблем розподілу тягаря та обов'язку доказування між суб'єктами кримінального провадження, різного тлумачення призначення та меж повноважень слідчого судді, спірного визначення ролі суду в доказуванні при здійсненні ним правосуддя, а також інших, менш концептуальних проблем здійснення кримінального провадження. Зазначене свідчить про складнощі застосування положень КПК при реалізації кримінально-процесуальних функцій суб'єктами кримінального провадження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження відповідає Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, затвердженій Указом Президента України від 20.05.2015 р., Пріоритетним напрямом розвитку правової науки на 2011-2015 рр., затвердженим постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24.09.2010 р. №14-10 зі змінами, внесеними 05.03.2012 р. №4-12 (розділ «Правові засоби боротьби зі злочинністю», п.п. 1, 2, 4). Теоретичні та практичні питання теми дисертації досліджувалися у межах плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» «Удосконалення сучасного кримінально-процесуального законодавства та забезпечення його ефективності в умовах правової реформи» на 2011–2015 рр. як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» на 2011–2015 рр. (державний реєстраційний номер 0110U000671), а також у межах прикладного дослідження «Комплексне дослідження доказової діяльності суду (судді) у кримінальному процесі України» (державний реєстраційний номер 0112U000689) (2012-2013 рр.).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є формування системної концепції кримінально-процесуальних функцій як основи кримінального провадження України, а також внесення пропозицій з удосконалення КПК як нормативного підґрунтя її реалізації.

Для досягнення зазначеної мети вирішувалися такі завдання:

сформулювати методологічні засади вчення про кримінально-процесуальні функції;

визначити поняття та ознаки кримінально-процесуальних функцій;

конституювати систему кримінально-процесуальних функцій, охарактеризувати її рівні;

здійснити класифікацію кримінально-процесуальних функцій;
 розкрити зміст функції кримінального переслідування;
 розглянути співвідношення категорій «кримінальний позов», «обвинувачення» та «кримінальне переслідування»;
 запропонувати шляхи вирішення проблем реалізації функції кримінального переслідування у досудовому та судовому провадженнях;
 охарактеризувати зміст функції захисту;
 визначити шляхи вирішення проблем реалізації функції захисту в досудовому та судовому провадженнях;
 розкрити зміст, напрямки реалізації та окреслити шляхи вирішення проблем реалізації функції правосуддя;
 визначити зміст кримінально-процесуальних функцій вторинного рівня та запропонувати шляхи вирішення проблем їх реалізації;
 охарактеризувати зміст кримінально-процесуальних функцій паралельного (приєднаного) рівня та запропонувати шляхи вирішення проблем їх реалізації;
 розкрити зміст кримінально-процесуальної функції обслуговуючого рівня та запропонувати шляхи вирішення проблем її реалізації;
 визначити функціональну спрямованість діяльності учасників кримінального провадження (суду, слідчого судді, прокурора, слідчого, керівника органу досудового розслідування, оперативних підрозділів, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, свідка, адвоката свідка);
 сформулювати науково-обґрунтовані пропозиції щодо внесення змін та доповнень до КПК у сфері реалізації кримінально-процесуальних функцій.

Об'єктом дослідження є правовідносини, що виникають у процесі здійснення кримінально-процесуальної діяльності.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади і практика реалізації кримінально-процесуальних функцій.

Методи дослідження. Методологічним підґрунтям наукового дослідження служить сукупність філософських, загальнонаукових та спеціально-наукових методів наукового пізнання. За допомогою діалектичного методу поглиблено понятійний апарат, з'ясовано сутність та ознаки кримінально-процесуальних функцій, відмежовано їх від суміжних категорій теорії функціоналізму (функцій кримінального процесуального права та функцій кримінального процесу (підрозділи 1.1-1.2, 4.1-4.3). Системний метод та метод системно-структурного аналізу дав можливість конституювати та дослідити систему кримінально-процесуальних функцій, виявити її властивості, визначити функціональну спрямованість діяльності суб'єктів кримінального провадження (підрозділи 1.3-1.4, 2.1-2.8). За допомогою функціонального методу досліджено функціональну спрямованість кримінально-процесуальної діяльності як засобу реалізації норм матеріального, зокрема кримінального права, тобто в діяльнісному аспекті їх ролі в досягненні призначення та завдань кримінального провадження як функціональної системи, а також досліджено реалізацію норм кримінального процесуального права (підрозділи 1.1-1.4, 2.1-2.8). Використання статистичного

методу забезпечило обґрунтування теоретичних положень роботи даними судової статистики (підрозділи 3.2, 3.3, 4.1). Метод історизму застосовувався при порівнянні положень КПК 1960 р. та КПК 2012 р. (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.6, 2.7). Соціологічний метод використовувався при проведенні та аналізі результатів анкетування та дослідженні емпіричної бази (підрозділи 1.4, 2.1, 2.2, 2.6-2.8, 3.1-3.3, 4.1). Формально-юридичний метод використовувався при дослідженні положень Конституції України, міжнародно-правових актів, кримінального процесуального законодавства України, рішень Європейського суду з прав людини (підрозділи 1.1-1.4, 2.1-2.8, 3.1-3.3, 4.1-4.3). За допомогою порівняльно-правового методу було зіставлено та проаналізовано норми кримінального процесуального законодавства України та деяких інших зарубіжних держав (підрозділи 1.3, 2.1-2.3, 2.6-2.8, 3.1-3.3, 4.1, 4.2). Логіко-нормативний метод використовувався для формулювання доповнень до чинного кримінального процесуального законодавства (підрозділи 2.1, 2.4, 3.1-3.3, 4.1-4.3, додатки).

Теоретичну основу дисертаційного дослідження становлять наукові праці українських і зарубіжних дослідників з теорії права та держави, кримінального, кримінального процесуального та цивільного процесуального права.

Нормативну основу дослідження становлять Конституція України, міжнародно-правові акти, акти кримінального, кримінального процесуального законодавства України та деяких зарубіжних держав (Азербайджанської Республіки, Грузії, Киргизької Республіки, Республіки Вірменія, Республіки Білорусь, Естонської Республіки, Республіки Казахстан, Республіки Молдова, Республіки Таджикистан, Російської Федерації, Туркменістану, Федеративної Республіки Німеччина, Франції), постанови Пленуму та інформаційні листи Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Емпіричну базу дисертаційного дослідження становлять: рішення Європейського суду з прав людини; рішення Конституційного Суду України; узагальнення судової практики Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ та інших судів; матеріали кримінальних проваджень; судові рішення, розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень; дані судової статистики, опубліковані на веб-сайті Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ; результати анкетування суддів, слідчих суддів, слідчих, керівників органів досудового розслідування, співробітників органів прокуратури, викладачів кримінального процесу, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності вищих навчальних закладів (2015 р.) – усього 370 осіб.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим спеціальним комплексним дослідженням теоретичних, методологічних та практичних аспектів кримінально-процесуальних функцій на основі положень КПК України 2012 р.

У межах здійсненого дослідження одержано такі результати, що мають наукову новизну:

вперше:

з позицій системного підходу сформульовано визначення кримінально-процесуальної функції як єдності елементів: напрям кримінально-процесуальної діяльності, зміст цієї діяльності, її форма, призначення та роль носія кримінально-процесуальної функції;

комплексно охарактеризовано кожен кримінально-процесуальну функцію за такими ознаками: поняття та сутність; завдання; суб'єкти реалізації та їх повноваження /статус; часові межі існування; проблеми реалізації за КПК;

сформульовано вимоги до системи кримінально-процесуальних функцій на основі філософських положень щодо системи: цілісність, структурованість, взаємодія елементів системи, самостійний зміст елементів, повнота та несуперечливість системи кримінально-процесуальних функцій, наявність кореляційних залежностей між елементами системи;

виділено рівні кримінально-процесуальних функцій: основоположний (первинний), вторинний, обслуговуючий та паралельний (приєднаний), на основі чого побудовано систему кримінально-процесуальних функцій та здійснено їх класифікацію за зазначеними рівнями;

здійснено класифікацію кримінально-процесуальних функцій за їх об'єктом. Виокремлено функції, спрямовані на: всебічне, повне та неупереджене встановлення обставин кримінального провадження; забезпечення застосування до особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, передбачене законом України про кримінальну відповідальність, заходів кримінально-правового характеру; заперечення законності та обґрунтованості кримінального переслідування; забезпечення належного здійснення судового провадження; вирішення питання про цивільно-правові наслідки кримінального правопорушення та незаконного кримінального переслідування; сприяння руху кримінального провадження; забезпечення взаємодії з компетентними органами іноземних держав та міжнародними судовими установами з питань кримінального провадження;

виділено рівні класифікації форм кримінального переслідування: 1) за характером кримінального переслідування, що обумовлюється заходами кримінально-правового характеру за вчинене суспільно небезпечне діяння: загальна та спеціальні; 2) загальна форма: а) характер домінуючого інтересу; б) суб'єкти здійснення;

впроваджено у доктринальний обіг наукову категорію «пенітенціарне кримінальне переслідування» та сформульовано його ознаки: здійснюється в стадії виконання судових рішень; не пов'язане з доведеністю обґрунтованості обвинувачення; спрямованість на забезпечення належного виконання судового рішення щодо застосування до особи покарання або інших заходів кримінально-правового характеру, а також умов угоди (в кримінальному провадженні на підставі угод); суб'єктом, щодо якого воно здійснюється, є засуджений; формою реалізації є клопотання (подання) прокурора та його участь у розгляді клопотань (подань) про вирішення питань про направлення для відбування покарання жінок, звільнених від відбування покарання внаслідок їх

вагітності або наявності дітей віком до трьох років; про направлення звільненого від покарання з випробуванням для відбування покарання, призначеного вироком; про застосування покарання за наявності кількох вироків, про заміну покарання відповідно до частини п'ятої статті 53, частини третьої статті 57 Кримінального кодексу України;

доведено існування у системі кримінально-процесуальних функцій функції забезпечення слідчим суддею доказів через відповідність цього напрямку діяльності слідчого судді виділеним ознакам кримінально-процесуальних функцій;

визначено функціональну спрямованість діяльності оперативних підрозділів як похідної від характеру функціональної спрямованості діяльності слідчого;

запропоновано та обґрунтовано ідею про реалізацію слідчим суддею функції забезпечення законності та обґрунтованості обмеження прав і свобод учасників кримінального провадження та інших осіб, що полягає в єдності його дозвільних повноважень та повноважень із забезпечення законності та обґрунтованості застосування заходів кримінально-процесуального примусу;

визначено правову природу провадження, яке здійснюється щодо юридичної особи, як здійснення кримінального переслідування;

обґрунтовано функціональну спрямованість діяльності представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, як здійснення функції захисту;

удосконалено:

перелік ознак кримінально-процесуальних функцій, який запропоновано доповнити наступними ознаками: генеруючий характер (визначення характеру кримінально-процесуальної діяльності) – векторність функції; генеруючий характер (визначення прав та обов'язків /компетенції суб'єкта (суб'єктів) реалізації функції) – зміст функції. Об'єднано у суб'єктний елемент функції – невіддільність від її носія – суб'єкта кримінального процесу, можливість здійснення суб'єктом декількох кримінально-процесуальних функцій, можливість здійснення однієї функції декількома суб'єктами, наділення суб'єкта процесуальною компетенцією або процесуальним статусом для реалізації функції; у форму реалізації функції – правовий характер; наявність процесуальних засобів її реалізації;

класифікацію кримінально-процесуальних функцій, яку здійснено за такими критеріями, як: рівні системи кримінально-процесуальних функцій; їх об'єкт; складність структури; моносуб'єктність або полісуб'єктність реалізації;

визначення поняття кримінального переслідування у контексті формулювання твердження про причетність особи до вчинення кримінального правопорушення, винуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення або вчинення нею іншого суспільно небезпечного діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, а також спрямування на забезпечення державного осуду діяння (у формі констатації винуватості особи /вчинення нею іншого діяння, передбаченого законом України про кримінальну

відповідальність, кримінальної відповідальності та /або застосування до неї інших заходів кримінально-правового характеру) та належної реалізації наслідків такого осуду;

обґрунтування початкового та підсумкового моменту реалізації функції кримінального переслідування, а саме формалізованого та неформалізованого (фактичного) (при проведенні освідування; особистого обшуку; обшуку в житлі та іншому володінні особи; огляду в житлі та іншому володінні особи; допиту особи в якості свідка у випадку, якщо є підстави вважати, що особа вчинила кримінальне правопорушення, однак недостатньо доказів для повідомлення про підозру) початку кримінального переслідування та закінчення кримінального переслідування, яке може мати місце в досудовому провадженні, судових провадженнях у суді першої інстанції та з перегляду судових рішень, а також у стадії виконання судових рішень;

обґрунтування реалізації прокурором у судовому провадженні з перевірки судових рішень функції кримінального переслідування та законоохоронної функції, в стадії виконання судових рішень – функції кримінального переслідування (у формі пенітенціарного кримінального переслідування) та законоохоронної функції;

класифікацію суб'єктів кримінального переслідування за такими критеріями: форми кримінального переслідування (загальна та спеціальна); характер домінуючого інтересу; характер процесуальних засобів; ступінь участі у здійсненні кримінального переслідування; характер прав (повноважень);

дістало подальшого розвитку:

визначення правової природи приватного обвинувачення за КПК України 2012 р., яке натепер практично не містить класичних ознак приватного обвинувачення;

аргументація щодо закріплення без формальної номінації функції розслідування у КПК 2012 р., враховуючи положення частини другої ст. 9, частини п'ятої ст. 223, частини другої ст. 290 КПК;

теоретичні уявлення щодо формалізованого (повідомлення про підозру, затримання, винесення постанови про зміну порядку досудового розслідування: у відповідності до частини другої ст. 503 КПК; встановлення особи, яка після досягнення одинадцятирічного віку до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, вчинила суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, та констатація її віку (пов'язана з прийняттям процесуального рішення, яким персоніфікується кримінально-процесуальна діяльність органів досудового розслідування)) та неформалізованого початку кримінального переслідування;

ознаки підозри та обвинувачення як форм та етапів кримінального переслідування, до яких додано: щодо підозри – може виникати до та після внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань, є обов'язковою формою та етапом кримінального переслідування на стадії досудового розслідування, ґрунтується на твердженні

про причетність особи до вчинення кримінального правопорушення, викладеному у повідомленні про підозру, однак як процесуальна діяльність може здійснюватися до формалізації підозри, обґрунтування твердження про причетність особи до вчинення кримінального правопорушення здійснюється стороною, яка його висунула, вона приймає рішення про обґрунтованість цього твердження та його подальшу долю, підсумком підозри є або висунення обвинувачення, або закриття кримінального провадження (спростування підозри); щодо обвинувачення – висувається наприкінці досудового розслідування, реалізується лише у підготовчому судовому провадженні, судовому розгляді та апеляційному провадженні, є обов'язковою формою та етапом кримінального переслідування;

теоретичне обґрунтування необхідності внесення змін та доповнень до КПК щодо: затримання особи; повідомлення про підозру; підстав та порядку проведення слідчих (розшукових) дій; підстав та порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій; тимчасового вилучення майна; закриття кримінального провадження; складання клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності; доказування в судовому розгляді; участі прокурора в кримінальному провадженні на підставі угод – у контексті реалізації функцій розслідування та кримінального переслідування; необхідності внесення змін та доповнень до КПК щодо: отримання витребуваних речей і документів; фіксації тимчасового доступу до речей і документів; реагування на ненадання речей і документів у межах тимчасового доступу; участі сторони захисту в доказуванні; забезпечення участі при проведенні процесуальних дій у досудовому розслідуванні та судовому розгляді; ознайомлення з матеріалами досудового розслідування в порядку ст. 221 КПК; здійснення захисту у спеціальному кримінальному провадженні – в контексті реалізації функції захисту; необхідності внесення змін та доповнень до КПК щодо: здійснення правосуддя у спеціальному судовому провадженні; здійснення правосуддя за участі присяжних; закриття кримінального провадження судом; застосування заходів забезпечення кримінального провадження у судовому провадженні – в контексті реалізації функції правосуддя.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані у:

науково-дослідній роботі – для розвитку вчення про кримінально-процесуальні функції у доктрині кримінального процесу (Акт впровадження у навчальний та науково-дослідний процес юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 15.04.2015 р.; Акт впровадження в навчальну та наукову діяльність Національної академії прокуратури України від 10 березня 2015 р.; Акт впровадження у навчальний процес та науково-дослідну роботу Національної академії внутрішніх справ від 8.06.2015 р.);

правотворчій діяльності – для вдосконалення організації та правової регламентації кримінально-процесуальної діяльності, удосконалення чинного Кримінального процесуального кодексу України;

правозастосовчій діяльності – для забезпечення єдності у застосуванні положень кримінального процесуального законодавства (Акт впровадження Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 7 вересня 2015 р.; Акт впровадження у практичну діяльність Ради адвокатів м. Києва від 14.04.2015 р.; Акт впровадження у практичну діяльність органів внутрішніх справ Головного слідчого управління МВС України від 20.11.2015 р.); навчальному процесі – при викладанні нормативної дисципліни «Кримінальний процес» та спеціальних курсів «Судовий контроль у кримінальному судочинстві», «Прийняття кримінально-процесуальних рішень», «Судові рішення у кримінальному провадженні», «Теорія доказів у кримінальному провадженні», «Проблеми вдосконалення кримінально-процесуального законодавства», «Особливості проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій», «Процесуальні проблеми забезпечення прав учасників кримінального провадження», «Заходи забезпечення кримінального провадження», а також підготовки відповідних розділів підручників, навчальних посібників і методичних рекомендацій із зазначених дисциплін (Акт впровадження у навчальну діяльність Національного університету «Одеська юридична академія» від 18.09.2015 р.; Акт впровадження у навчальний та науково-дослідний процес юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 15.04.2015 р.; Акт впровадження в навчальну та наукову діяльність Національної академії прокуратури України від 10 березня 2015 р.; Акт впровадження у навчальний процес Академії адвокатури України від 18 травня 2015 р.; Акт впровадження у навчальний процес та науково-дослідну роботу Національної академії внутрішніх справ від 8.06.2015 р.; Акт впровадження у навчальну діяльність Одеського державного університету внутрішніх справ від 26.10.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація становить самостійне дослідження, висновки та пропозиції, викладені у дисертації, становлять особистий здобуток автора.

У статтях, підготовлених у співавторстві з Ю.П. Аленіним, автором визначено підстави та порядок набуття статусу потерпілого, охарактеризовано потерпілого як суб'єкта доказування та статус потерпілого в аспекті віднесення до сторони обвинувачення; визначено правову природу повідомлення про підозру, його підстави, охарактеризовано проблеми вручення повідомлення про підозру, визначено шляхи удосконалення повідомлення про підозру.

У статтях, підготовлених у співавторстві з С.В. Андрусенком, автором визначено сутність тактики участі прокурора у судовому провадженні на підставі угод, тактичні особливості виступу прокурора з питання про затвердження угоди у судовому засіданні залежно від виду угоди; засоби реагування прокурора на невідповідність угоди нормам закону або інтересам сторін чи суспільства; проаналізовано підходи щодо матеріалів, ознайомлення з якими у порядку ст. 221 КПК може зашкодити досудовому розслідуванню; запропоновано перелік матеріалів, які мають бути надані в порядку ст. 221 КПК;

надано визначення тимчасового доступу до речей і документів, сформульовано локальний предмет доказування при розгляді клопотань про тимчасовий доступ до речей і документів; визначено його ініціаторів; сформульовано підстави та стандарт доказування для розгляду клопотання без виклику особи, у володінні якої знаходяться предмети і документи; визначено розподіл тягара доказування обставин локального предмету доказування; сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до КПК.

У наукових працях, підготовлених у співавторстві з Д.М. Цеханом, автором проаналізовано сутність категорії «кримінальне переслідування», визначено його ознаки та форми, систематизовано наукові погляди щодо співвідношення оперативно-розшукової діяльності та кримінального переслідування; проаналізовано систему слідчих дій негласного характеру за КПК України та КПК Республіки Казахстан, підстави, умови та суб'єкти проведення, суб'єкти, щодо яких можуть проводитися слідчі дії негласного характеру.

Наукові ідеї та висновки, що належать співавторам опублікованих наукових праць, у дисертації не використовувалися.

Апробація результатів дослідження. Висновки і положення дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» та міжкафедральному семінарі кафедр кримінального процесу та криміналістики. Основні положення дисертаційного дослідження оприлюднені на тридцяти дев'яти міжнародних та всеукраїнських конференціях, семінарах, засіданнях круглих столів, у тому числі: Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 20-21 квітня 2012 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини» (м. Одеса, 20–21 вересня 2013 р.); Науково-практичній конференції «Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним законодавством України» (м. Київ, 8 листопада 2012 р.); Круглому столі «Проблемні питання застосування КПК України в сучасних умовах» (м. Київ, 4 квітня 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (16-17 травня 2014 р.); Інтернет-конференції «Сучасні проблеми реформування кримінальної юстиції в Україні» (м. Київ 28 листопада 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Аубакіровські читання» (Республіка Казахстан, м. Алмати, 19 лютого 2015 р.); VII Міжнародній науково-практичній конференції «Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави» (м. Одеса, 5 березня 2015 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасне кримінальне провадження України: доктрина, нормативна регламентація та практика функціонування» (м. Одеса, 17 квітня 2015 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції» (м. Хмельницький, 17 квітня 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України» (м. Одеса, 15-16 травня 2015 р.); Міжнародній науково-практичній

конференції «Досудове провадження по матеріалах та кримінальних справах: стан, проблеми та перспективи» (Республіка Білорусь, м. Мінськ, 29 травня 2015 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми досудового розслідування» (м. Київ, 1 липня 2015 р.) та ін.

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження відображені у монографії, 32 статтях у наукових фахових виданнях України, 3 статтях у наукових періодичних виданнях інших держав, 4 статтях у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 39 тезах доповідей на наукових, науково-практичних конференціях, семінарах та засіданнях круглих столів.

Структура дисертації зумовлена метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, 4 розділів, що містять 18 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (1235 найменувань), додатків. Загальний обсяг дисертації становить 602 сторінки, з яких основний зміст – 374 сторінки, додатки (5) – 80 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначаються її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, мета і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлюються наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, особистий внесок здобувача, апробація результатів дослідження, зазначається про публікації та структуру дисертації.

Перший розділ «Теоретико-методологічні основи вчення про кримінально-процесуальні функції» складається з чотирьох підрозділів, в яких визначено методологічні основи вчення про кримінально-процесуальні функції, поняття, ознаки, систему кримінально-процесуальних функцій та здійснено їх класифікацію.

У **підрозділі 1.1. «Методологічні основи вчення про кримінально-процесуальні функції»** з урахуванням доктринальних напрацювань обґрунтовано, що методологічними основами вчення про кримінально-процесуальні функції є: розмежування за змістом категорії «кримінально-процесуальна функція» та інших суміжних категорій; застосування системного підходу до визначення кримінально-процесуальних функцій; розуміння принципу змагальності як підґрунтя виділення лише основних кримінально-процесуальних функцій; розгляд системи кримінально-процесуальних функцій у сучасному кримінальному процесі в межах усіх його стадій та проваджень; використання широкого підходу до кола суб'єктів їх здійснення; виділення двох значень поняття «кримінально-процесуальна функція»: як окремих напрямків кримінально-процесуальної діяльності та як функції органу або особи, що бере участь у процесі – не має ключового значення для визначення поняття та сутності кримінально-процесуальної функції, оскільки в обох випадках дослідженню піддаються одні й ті самі функції, тільки у першому випадку – в аспекті їх змістовної характеристики, у другому – в аспекті їх реалізації

конкретними суб'єктами; розгляд взаємодіючого характеру кримінально-процесуальних функцій. Доведено, що в межах теорії функціоналізму в кримінально-процесуальній доктрині слід розмежовувати кримінально-процесуальні функції (як напрямки кримінально-процесуальної діяльності, що здійснюються суб'єктами кримінального процесу), функції кримінального процесу (як діяльнісної системи, соціального правового інституту) та функції кримінального процесуального права (як галузі права).

У *підрозділі 1.2. «Поняття та ознаки кримінально-процесуальних функцій»* на основі системного підходу визначено поняття «кримінально-процесуальна функція» та виділено такі її ознаки, як: діяльнісний характер; цілеспрямований характер та наявність завдань; генеруючий характер (визначення характеру кримінально-процесуальної діяльності) – векторність функції; генеруючий характер (визначення прав та обов'язків /компетенції суб'єкта (суб'єктів) реалізації функції) – зміст функції; невіддільність від її носія – суб'єкта кримінального процесу; можливість здійснення суб'єктом декількох кримінально-процесуальних функцій; можливість здійснення однієї функції декількома суб'єктами; наділення суб'єкта процесуальною компетенцією або процесуальним статусом для реалізації функції – суб'єктний елемент функції; правовий характер; наявність процесуальних засобів її реалізації – форма реалізації функції.

Кримінально-процесуальна функція співвідноситься з категорією «мета» та «завдання» у кримінальному провадженні на декількох рівнях: по-перше, як засіб реалізації завдань (а через завдання – і мети та призначення) кримінального провадження; по-друге, функція як напрямок діяльності, що є цілеспрямованим (на реалізацію завдань кримінального провадження в цілому), характеризується наявністю власних завдань, на досягнення яких спрямована діяльність суб'єктів відповідної функції, що дозволяє відмежувати кримінально-процесуальну функцію одна від одної; по-третє, суб'єкти реалізації кримінально-процесуальної функції виконують власні завдання, що визначаються їх функцією або функціями, у межах окремих стадій кримінального провадження та у ході кримінального провадження загалом; у цьому аспекті завдання характеризують спрямованість діяльності конкретного суб'єкта, який може реалізовувати (суміщати) різні функції, і, відповідно, перед ним можуть бути поставлені різні завдання.

Для співвідношення категорій «кримінально-процесуальна функція» та «кримінально-процесуальний статус /кримінально-процесуальна компетенція» характерний прямий зв'язок – «функція – статус /компетенція», і саме кримінально-процесуальна функція в даному співвідношенні має генеруючий характер; по-друге, статус /компетенція відображають зміст кримінально-процесуальної функції в аспекті спрямованості напрямку діяльності, однак не є її елементом, оскільки суб'єкт наділяється процесуальною компетенцією або процесуальним статусом саме для реалізації функції.

У *підрозділі 1.3. «Система кримінально-процесуальних функцій»* на основі визначення категорії «система» у філософії зазначено, що система

кримінально-процесуальних функцій повинна відповідати таким вимогам: цілісність системи, що проявляється у наявності системних властивостей, які не можуть бути зведені до властивостей кримінально-процесуальних функцій; структурованість системи, тобто її упорядкований поділ на елементи різних рівнів; взаємодія елементів системи; самостійний зміст елементів системи; повнота системи кримінально-процесуальних функцій; несуперечливість системи; наявність кореляційних залежностей між елементами системи.

У дисертації систему кримінально-процесуальних функцій побудовано за наступними рівнями: основоположний (первинний) рівень кримінально-процесуальних функцій (кримінальне переслідування, захист та правосуддя); вторинний рівень (розслідування, прокурорський нагляд, відомче процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, коригуюча функція, судовий контроль, забезпечення слідчим суддею доказів, забезпечення законності та обґрунтованості обмеження прав та свобод учасників кримінального провадження та інших осіб, міжнародне співробітництво, законоохоронна функція); обслуговуючий рівень (допоміжна функція); паралельний (приєднаний) рівень (забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, заперечення проти цивільного позову, реабілітаційна функція).

У *підрозділі 1.4. «Види кримінально-процесуальних функцій»* здійснено класифікацію кримінально-процесуальних функцій за: рівнями системи кримінально-процесуальних функцій (основні та похідні функції); об'єктом (функції, спрямовані на: всебічне, повне та неупереджене встановлення обставин кримінального провадження; забезпечення застосування до особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, передбачене законом України про кримінальну відповідальність, заходів кримінально-правового характеру; заперечення законності та обґрунтованості кримінального переслідування; забезпечення належного здійснення судового провадження; вирішення питання про цивільно-правові наслідки кримінального правопорушення та незаконного кримінального переслідування; сприяння руху кримінального провадження; забезпечення взаємодії з компетентними органами іноземних держав та міжнародними судовими установами з питань кримінального провадження); складністю структури (прості та складні); суб'єктом реалізації; монособ'єктністю або полісуб'єктністю реалізації; сферою реалізації (реалізуються в більшості стадій кримінального провадження або в одній стадії).

Другий розділ «Функціональна спрямованість кримінально-процесуальної діяльності окремих суб'єктів кримінального провадження» присвячено дослідженню функціональної спрямованості кримінально-процесуальної діяльності носіїв судової влади, сторін та інших учасників кримінального провадження.

У *підрозділі 2.1. «Функціональна спрямованість кримінально-процесуальної діяльності прокурора»* сформульовано авторський підхід до визначення функцій прокурора в досудовому провадженні, судовому провадженні, провадженні з перевірки судових рішень, провадженні з виконання судових рішень. Додатково обґрунтовано, що процесуальне керівництво

прокурором досудовим розслідуванням не є окремою функцією прокурора, відмінною від прокурорського нагляду, а є формою реалізації функції нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство (функції прокурорського нагляду в досудовому провадженні).

Зазначено, що визначення поняття «державне обвинувачення» у п. 3 частини першої ст. 3 КПК є неточним, оскільки процесуальна діяльність прокурора, що полягає у доведенні перед судом обвинувачення з метою забезпечення кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, є підтриманням державного обвинувачення у суді. Для нормативізації охоплення всіх повноважень прокурора у суді в частині його обвинувальної діяльності в Конституції України функцію прокуратури запропоновано закріпити як здійснення кримінального переслідування в кримінальному провадженні, а п. 1 частини другої ст. 36 КПК сформулювати в контексті здійснення прокурором кримінального переслідування у суді. Це дозволить відзначити специфіку реалізації прокурором кримінального переслідування у судовому провадженні в різних формах.

У *підрозділі 2.2. «Функціональна спрямованість кримінально-процесуальної діяльності слідчого»* проаналізовано доктринальні пропозиції щодо наділення слідчого однією та декількома кримінально-процесуальними функціями. Доведено, що слідчий за КПК 2012 р. є суб'єктом: здійснення функції кримінального переслідування у формі підозри; здійснення щодо особи кримінального провадження із застосування примусових заходів медичного характеру; здійснення щодо неповнолітнього провадження із застосування примусових заходів виховного характеру. Загалом, функціональну спрямованість його діяльності слід диференціювати залежно від етапу досудового розслідування (розслідування та кримінальне переслідування).

У *підрозділі 2.3. «Функціональна спрямованість кримінально-процесуальної діяльності керівника органу досудового розслідування»* проаналізовано наукові підходи щодо кримінально-процесуальних функцій цього учасника. Звернено увагу на некоректність віднесення керівника органу досудового розслідування у п. 19 ст. 3 КПК до сторони обвинувачення, оскільки він не формулює і не висуває обвинувальну тезу, не складає і не погоджує повідомлення про підозру, не затверджує обвинувальний акт; його діяльність пов'язана з реалізацією кримінального переслідування у формі підозри, оскільки він здійснює відомче процесуальне керівництво діяльністю слідчих із кримінального переслідування в тому числі, однак безпосередньо кримінальне переслідування керівник органу досудового розслідування не здійснює; винятком є випадки особистого здійснення досудового розслідування. Доведено, що керівник органу досудового розслідування реалізує функцію відомчого процесуального керівництва досудовим розслідуванням.

У *підрозділі 2.4. «Функціональна спрямованість кримінально-процесуальної діяльності оперативних підрозділів»* відзначено проблемність регламентації їх належності до сторони кримінального провадження з урахуванням положень п. 19 ст. 3 та ст. 41 КПК. Указано на забезпечувальний

характер діяльності оперативних підрозділів щодо діяльності слідчого, що детермінує і визначення функціональної спрямованості їх діяльності. Відповідно, до повідомлення про підозру оперативні підрозділи здійснюють функцію розслідування у формі сприяння слідчому шляхом виконання доручень про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, а також сприяння слідчому при проведенні слідчих (розшукових) дій, а після повідомлення про підозру – функцію кримінального переслідування.

У **підрозділі 2.5. «Функціональна спрямованість кримінально-процесуальної діяльності суду та слідчого судді»** проаналізовано доктринальні підходи до визначення функцій зазначених суб'єктів. Доведено, що до кримінально-процесуальних функцій суду за КПК України 2012 р. відносяться не тільки такі, що традиційно виділяються у доктрині (функція правосуддя та функція судового контролю), а й коригуюча, реабілітаційна функції, функція міжнародного співробітництва.

Слідчий суддя в досудовому кримінальному провадженні реалізує функції забезпечення доказів, забезпечення законності та обґрунтованості обмеження прав та свобод учасників кримінального провадження та інших осіб, судового контролю та міжнародного співробітництва. Судовий контроль як функція слідчого судді проявляється у реалізації ним таких повноважень, як: розгляд скарг на дії, бездіяльність, рішення слідчого, прокурора та перевірка підстав для проникнення до житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді (частина третя ст. 233 КПК); перевірка підстав для проведення негласної слідчої (розшукової) дії у виняткових невідкладних випадках (частини друга, третя ст. 250 КПК). Наявність у слідчого судді повноважень допитувати свідка, потерпілого під час досудового розслідування в судовому засіданні (ст. 225 КПК), залучати експерта за клопотанням сторони захисту (ст. 243 КПК), вирішувати питання про використання інформації про ознаки кримінального правопорушення, отриманої в результаті проведення негласної слідчої (розшукової) дії, в іншому кримінальному провадженні (ст. 257 КПК) свідчить про реалізацію функції забезпечення слідчим суддею доказів.

У **підрозділі 2.6. «Функціональна спрямованість кримінально-процесуальної діяльності потерпілого, цивільного позивача та цивільного відповідача»** відзначено складність визначення кримінально-процесуальної функції потерпілого з урахуванням положень п. 19 ст. 3 КПК. Функціональна спрямованість діяльності потерпілого визначена таким чином: у приватному обвинуваченні – реалізує обвинувачення у судовому провадженні; при пред'явленні цивільного позову або коли підозрюваний, обвинувачений, а також за його згодою будь-яка інша фізична чи юридична особа відшкодовує шкоду, завдану потерпілому, – реалізує функцію забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням у позовній або непокзовній формі; в інших випадках – не функціональний учасник кримінального провадження.

Кримінально-процесуальною функцією цивільного позивача (у разі, якщо його статус не співпадає зі статусом потерпілого) є підтримання цивільного позову, а цивільного відповідача – заперечення проти цивільного позову.

У *підрозділі 2.7. «Функціональна спрямованість кримінально-процесуальної діяльності свідка та його адвоката»* зазначено, що свідок здійснює допоміжну кримінально-процесуальну функцію. У випадку, коли щодо свідка здійснюється латентне кримінальне переслідування (до повідомлення про підозру, зокрема, у ситуаціях допиту особи як свідка у разі, якщо є підстави вважати, що ця особа вчинила кримінальне правопорушення, однак доказів для повідомлення про підозру недостатньо, або у випадку, коли слідчий навмисно затягує повідомлення про підозру), він фактично реалізує функцію захисту від кримінального переслідування.

Проаналізовано доктринальні підходи щодо визначення функції свідка. Доведено, що через наявність власного інтересу свідка у кримінальному провадженні можливе договірне представництво його інтересів, а адвокат свідка є його представником. Відповідно, як представник свідка, адвокат свідка реалізує ті самі кримінально-процесуальні функції, що і свідок.

У *підрозділі 2.8. «Функціональна спрямованість кримінально-процесуальної діяльності представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження»* зазначено, що п.п. 25, 26 ст. 3 КПК представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, віднесено, відповідно, до учасників кримінального провадження та учасників судового провадження, однак не віднесено до сторін, а така юридична особа взагалі учасником кримінального провадження не визнається. На основі аналізу правової природи заходів кримінально-правового характеру відносно юридичних осіб доведено, що діяльність щодо забезпечення застосування заходів кримінально-правового характеру має ознаки кримінального переслідування (хоча суб'єкт, щодо якого воно здійснюється, і не є суб'єктом кримінального провадження). Відповідно, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, реалізує функцію захисту та має бути віднесений до учасників кримінального провадження з боку захисту.

Третій розділ «Кримінально-процесуальні функції основоположного (первинного) рівня та їх реалізація у кримінальному провадженні України» присвячено дослідженню функцій кримінального переслідування, захисту, правосуддя та проблемам їх реалізації у досудовому та судовому провадженні.

У *підрозділі 3.1. «Функція кримінального переслідування та її реалізація у кримінальному провадженні»* визначено поняття, сутність, форми, суб'єктів функції кримінального переслідування та проблеми її реалізації у кримінальному провадженні. У *пункті 3.1.1. «Функція кримінального переслідування: поняття та сутність»* визначено поняття та сутність кримінального переслідування, його співвідношення з поняттями «обвинувачення» та «кримінальний позов». Співвідношення кримінального позову з кримінальним переслідуванням є таким: з одного боку, кримінальне переслідування

є діяльністю і може бути співвіднесено лише з процесуальною стороною позову в контексті його пред'явлення до суду, тобто позов може з'явитися у разі, якщо в ході кримінального переслідування зібрані докази, які, на думку слідчого, прокурора підтверджують вчинення кримінального правопорушення підозрюваним. Зверненням до суду з вимогою не завершується кримінальне переслідування, яке надалі полягає у доведенні обґрунтованості вимоги перед судом. З іншого боку, матеріально-правова сторона позову як вимоги щодо державно-правової реакції на порушення особою кримінально-правової заборони у формі домагання відповідає меті кримінального переслідування. Відповідно, кримінальний позов, кримінальне переслідування та обвинувачення не можуть бути ототожені.

На основі практики Європейського суду з прав людини та доктринальних напрацювань викладено авторський підхід до моменту початку та закінчення кримінального переслідування. Початок кримінального переслідування в Україні може бути: а) формалізованим; б) неформалізованим (фактичним).

У **пункті 3.1.2. «Форми кримінального переслідування: проблеми конституювання»** викладено авторський підхід до класифікації форм кримінального переслідування на декількох рівнях: 1) за характером кримінального переслідування, що обумовлюється заходами кримінально-правового характеру за вчинене суспільно-небезпечне діяння: злочин – загальна форма, суспільно-небезпечні діяння, вчинені особами, які не досягли віку кримінальної відповідальності, та неосудними особами – спеціальні форми, які, у свою чергу, поділяються на кримінальне переслідування із застосування примусових заходів медичного характеру та кримінальне переслідування із застосування примусових заходів виховного характеру. Спеціальність цих форм характеризується, по-перше, спеціальним предметом доказування; особливими правилами проведення процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень (і в частині підстав, і в частині порядку); по-друге, підсумковими процесуальними рішеннями; 2) загальна форма поділяється на форми за: а) характером домінуючого інтересу (публічно-приватне, субсидіарне, поєднане, публічне, а публічне – на державне обвинувачення, співобвинувачення); б) за суб'єктами здійснення, за суб'єктами, щодо яких здійснюється, та характером процесуальних засобів – підозра, обвинувачення, кримінальне переслідування у судово-контрольних стадіях та пенітенціарне кримінальне переслідування.

Доведено, що підозра та обвинувачення є формами та етапами кримінального переслідування, сформульовано їх ознаки.

Пункт 3.1.3. «Суб'єкти кримінального переслідування: поняття, система, класифікація» присвячено проблематиці суб'єктів кримінального переслідування, що розглядається на основі КПК України, кодексів деяких зарубіжних держав та доктринальних джерел. Запропоновано визначення суб'єкта кримінального переслідування як суб'єкта кримінально-процесуальних відносин, уповноваженого кримінальним процесуальним законом здійснювати діяльність з формулювання твердження про причетність особи до вчинення кримінального

правопорушення, винуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення або вчинення нею іншого суспільно небезпечного діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, та /або з викриття особи у вчиненні цих діянь для забезпечення державного осуду її діяння та належної реалізації наслідків такого осуду за допомогою кримінально-процесуальних засобів пізнавального та забезпечувального характеру. Суб'єктів кримінального переслідування класифіковано за: формами кримінального переслідування; характером домінуючого інтересу; суб'єктами, щодо яких здійснюється кримінальне переслідування, та характером процесуальних засобів; ступенем участі у здійсненні кримінального переслідування; за характером прав (повноважень).

У пункті 3.1.4. *«Проблеми реалізації функцій кримінального переслідування в досудовому та судовому провадженнях та шляхи їх вирішення»* розглянуто такі проблеми реалізації зазначеної функції, як: застосування заходів забезпечення кримінального провадження до внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань, у тому числі затримання особи в порядку ст.ст. 207, 208 КПК; затримання підозрюваного на підставі ухвали слідчого судді у житлі чи іншому володінні особи; проведення обшуку особи; тимчасове вилучення майна; підстави та порядок повідомлення про підозру; закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи, в тому числі щодо померлого; звернення до суду з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності; регламентація кримінального провадження на підставі угод; момент подання прокурором доказів у судовому провадженні в суді першої інстанції. Сформульовано пропозиції: про внесення змін та доповнень до статей 167, 190, 208, 214, 284, 286, 291, 317, 474, 476, 582 КПК, глави 22 КПК; доповнення КПК статтею 318¹ «Матеріали кримінального провадження (кримінальна справа) та право на ознайомлення з ними», главою 28¹ «Закриття кримінального провадження судом першої інстанції».

У пункті 3.1.5. *«Реалізація функцій кримінального переслідування, що здійснюється у формі приватного обвинувачення»* проаналізовано проблеми реалізації обвинувачення, поіменованого у главі 36 КПК приватним, а саме: прийняття заяви близького родича особи, постраждалої від злочинів, передбачених ст. 477 КПК; участі прокурора в судовому розгляді провадження у формі приватного обвинувачення; наслідків неявки потерпілого у провадженні, що здійснюється у формі приватного обвинувачення; неузгодженість п. 7 частини першої ст. 284 (яка дозволяє прокурору закривати кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення, якщо потерпілий, а у випадках, передбачених КПК, його представник відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення) з частиною четвертою ст. 26 та частиною четвертою ст. 110 КПК; суб'єкта, компетентного приймати рішення про закриття кримінального провадження, якщо потерпілий, а у випадках, передбачених КПК, його представник відмовився від обвинувачення в кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення, у випадку, якщо жодній особі не повідомлено про підозру. Зазначено про

необхідність вирішення цих проблем шляхом внесення змін та доповнень до ст.ст. 284, 325 КПК.

Підрозділ 3.2. «Функція захисту та її реалізація у кримінальному провадженні» присвячено дослідженню поняття, сутності та реалізації функції захисту у досудовому та судовому провадженнях. У **пункті 3.2.1. «Функція захисту: поняття та сутність»** функцію захисту визначено як обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності підозрюваного, обвинуваченого (підсудного), засудженого, виправданого, особи, щодо якої ведеться провадження із застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, їх законних представників та захисників, яка спрямована на заперечення законності та обґрунтованості кримінального переслідування, виявлення обставин, що спростовують підозру, виправдовують обвинуваченого (підсудного), виключають або пом'якшують його відповідальність, пом'якшують покарання та інші наслідки засудження особи, на охорону особистих та майнових прав, на сприяння застосуванню інституту реабілітації, а також недопущення порушень та необґрунтованих обмежень прав і свобод при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. До суб'єктів функції захисту віднесено підозрюваного, обвинуваченого (підсудного), засудженого, виправданого, особу, щодо якої ведеться провадження із застосування примусових заходів медичного або виховного характеру (тобто осіб, стосовно яких передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування), а також їх законних представників та захисників. Особа, щодо якої передбачено розгляд питання про видання іноземній державі (екстрадицію), не є суб'єктом функції захисту, однак має право на правову допомогу.

У **пункті 3.2.2. «Проблеми реалізації функції захисту в досудовому та судовому провадженнях та шляхи їх вирішення»** розглянуто такі аспекти реалізації функції захисту, як: збирання доказів стороною захисту (зокрема, в отриманні витребуваних речей і документів); надання тимчасового доступу до речей і документів стороні захисту та його фіксування; наслідки його ненадання стороні захисту; залучення експерта стороною захисту; отримання зразків для експертизи; участь захисника у проведенні процесуальних дій; доступ до матеріалів досудового розслідування до його завершення; участь захисника у судовому розгляді, в тому числі скороченому, та у провадженні на підставі угод; участь у кримінальному провадженні особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, її законного представника; захист у спеціальному досудовому та судовому провадженнях. Сформульовані пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 40, 42, 46, 69, 102, 164, 323, 324, 512 КПК, виключення ст. 166 КПК для вирішення розглянутих проблем.

Підрозділ 3.3. «Функція правосуддя та її реалізація в кримінальному провадженні» присвячено дослідженню поняття, сутності та реалізації функції правосуддя. У **пункті 3.3.1. «Функція правосуддя: поняття та сутність»** доведено некоректність найменування відповідної функції у частині третій ст. 22 КПК функцією судового розгляду через нефункціональний характер такого найменування. Відзначено, що в контексті поданої до суду вимоги уповноважених кримінальним процесуальним законодавством осіб щодо державно-правової реакції на порушення особою кримінально-правової заборони слід розглядати кримінальний позов. Позов, відповідно до загальної теорії позову, вирішений може бути лише суб'єктом, який є незалежним від сторін позову та виступає у спорі арбітром. Таким арбітром для кримінального позову є суд, який здійснює вирішення кримінального позову у формі правосуддя. Зазначено, що правосуддям є така процесуальна діяльність, підсумковим рішенням якої є вирішення питання по суті висунутого обвинувачення /підозри, твердження про вчинення особою іншого суспільно небезпечного діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність. Щодо вирішення питання по суті підозри при здійсненні правосуддя можна стверджувати лише у контексті клопотання про звільнення підозрюваного від кримінальної відповідальності, оскільки фактично ставиться вимога про визнання його причетності до вчинення кримінального правопорушення.

У **пункті 3.3.2. «Проблеми реалізації судом функції правосуддя та шляхи їх вирішення»** досліджено такі проблеми реалізації функції правосуддя, як: роль суду в доказуванні; провадження у суді присяжних; здійснення правосуддя в спеціальному судовому провадженні; закриття кримінального провадження щодо померлого обвинуваченого; застосування заходів забезпечення кримінального провадження в судовому провадженні.

Встановлено, що ключовим питанням визначення ролі суду в доказуванні є відповідь на принципове питання: якою має бути ступінь участі суду в доказуванні, тобто активною чи пасивною повинна бути його роль у доказуванні, відповідь на яке корелюється з принциповим питанням про мету, якої має досягати кримінальне провадження: чи забезпечення правильного застосування норм матеріального права (що з необхідністю тягне за собою певний рівень активності суду в доказуванні для встановлення обставин кримінального провадження для винесення обґрунтованого судового рішення), чи оперативне вирішення кримінально-правового конфлікту будь-яким чином. Обґрунтовано, що беззаперечною є перша мета, адже інше не забезпечує справедливості правосуддя. Побоювання обвинувального ухилу суду в такому контексті певним чином «знімаються», по-перше, нормативними межами судового розгляду, які забороняють суду виходити за межі пред'явленого обвинувачення не на користь обвинуваченого; по-друге, значним обсягом прав сторін у стадії судового розгляду; по-третє, реальним забезпеченням ефективного захисту обвинуваченого у разі подання клопотання про залучення захисника системою безоплатної вторинної правової допомоги. Тому в дисертації підтримано

наукову позицію В.Т. Нора про те, що суд зобов'язаний забезпечити всебічне, повне і неупереджене з'ясування всіх обставин кримінального провадження.

Сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 315, 390 КПК, доповнення КПК главою 28¹ «Закриття кримінального провадження судом першої інстанції».

Четвертий розділ «Похідні кримінально-процесуальні функції та їх реалізація в кримінальному провадженні України» присвячено дослідженню кримінально-процесуальних функцій вторинного, паралельного (приєднаного) та обслуговуючого рівнів та їх реалізації в кримінальному провадженні України.

У підрозділі 4.1. «Кримінально-процесуальні функції вторинного рівня та їх реалізація в кримінальному провадженні» досліджено такі функції, як розслідування, прокурорський нагляд, відомче процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, коригуюча функція суду, забезпечення законності та обґрунтованості обмеження прав та свобод учасників кримінального провадження та інших осіб, судовий контроль, забезпечення слідчим суддею доказів, законоохоронна функція прокурора, міжнародного співробітництва, кожна з яких охарактеризована в аспектах: поняття та сутність; завдання; суб'єкти реалізації та їх повноваження; часові межі існування, а також проблеми їх реалізації.

У практиці наявні проблеми реалізації функції розслідування в контексті підстав та порядку проведення слідчих (розшукових) дій; підстав та порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій; тимчасового вилучення майна; закриття кримінального провадження.

Відсутність у прокурора деяких повноважень, необхідних для забезпечення повноти та неупередженості розслідування, є проблемою реалізації кримінально-процесуальних функцій прокурорського нагляду.

Проблемами реалізації функції відомчого процесуального керівництва досудовим розслідуванням є: визначення слідчих для огляду місця події та проведення досудового розслідування, створення слідчих груп, відсторонення слідчого від проведення досудового розслідування, коректність оформлення процесуальних рішень; відсутність деяких повноважень щодо оперативного впливу на процесуальну діяльність слідчого.

Відзначено проблемність визначення ролі слідчого судді як суб'єкта доказування; необхідність нормативного уточнення деяких аспектів доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження; нерегламентованість окремих питань порядку розгляду клопотань слідчим суддею в контексті реалізації кримінально-процесуальної функції забезпечення законності та обґрунтованості обмеження прав і свобод учасників кримінального провадження та інших осіб.

Зазначено, що проблемами реалізації функції судового контролю є: визначення ролі слідчого судді як суб'єкту доказування при розгляді та вирішенні

скарг, клопотань та заяв; відсутність у слідчого судді певних повноважень, необхідних для оперативного та правильного вирішення скарг, клопотань та заяв; визначення меж повноважень суду при розгляді обвинувальних актів, що надійшли з угодами.

Невизначеність ролі слідчого судді як суб'єкту доказування при розгляді та вирішенні клопотань та нерегламентованість розгляду клопотання про проведення допиту в порядку ст. 225 КПК указані як проблеми реалізації кримінально-процесуальної функції забезпечення слідчим суддею доказів.

Сформульовані пропозиції про внесення змін та доповнень до ст.ст. 13, 36, 39, 71, 110, 152, 160, 163, 196, 225, 233, 234, 237, 240, 241, 245, 308, 309, 407, 474 КПК.

У **підрозділі 4.2. «Кримінально-процесуальні функції паралельного (приєднаного) рівня та їх реалізація у кримінальному провадженні»** розглянуто такі кримінально-процесуальні функції, як забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, заперечення проти цивільного позову, реабілітаційна, визначено їх поняття, сутність, завдання, суб'єктів реалізації та їх повноваження, часові межі існування, проблеми реалізації за КПК. Як проблеми реалізації функцій забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням та заперечення проти цивільного позову зазначені невизначеність або суперечливість регламентації деяких прав цивільного позивача та цивільного відповідача, для усунення яких сформульовані пропозиції про внесення змін та доповнень до КПК: уточнити визначення цивільного позивача, момент виникнення його прав та обов'язків (ст. 61 КПК), поняття потерпілого шляхом зазначення у частині першій ст. 55 КПК «кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням»; внести зміни та доповнення до ст.ст. 170, 171 КПК щодо арешту майна, уточнити момент виникнення прав та обов'язків цивільного відповідача (ст. 62 КПК).

У **підрозділі 4.3. «Кримінально-процесуальна функція обслуговуючого рівня та її реалізація у кримінальному провадженні України»** охарактеризовано допоміжну кримінально-процесуальну функцію, визначено її поняття, завдання та часові межі існування. Зазначено, що суб'єктами допоміжної кримінально-процесуальної функції є заявник, свідок, адвокат свідка, понятий, заставодавець, перекладач, експерт, спеціаліст, секретар судового засідання, судовий розпорядник, поручитель, батьки, опікуни, піклувальники, адміністрація дитячої установи, яким передано під нагляд неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого, закордонні органи зовнішніх зносин України. Наведено недоліки нормативної регламентації прав та обов'язків цих учасників кримінального провадження, сформульовані пропозиції про внесення змін та доповнень до ст.ст. 66, 68, 69, 101 КПК щодо їх вирішення (в контексті прав та обов'язків свідка, експерта, перекладача).

ВИСНОВКИ

У **Висновках** викладено основні наукові результати дослідження:

1. Кримінально-процесуальна функція – це обумовлений завданнями кримінального провадження певний самостійний напрямок діяльності суб'єкта (суб'єктів) кримінального провадження, що має самостійні завдання, визначає права та обов'язки суб'єкта (суб'єктів) /їх компетенцію та реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Категорії «кримінально-процесуальна функція», «функція кримінального процесу», «функції кримінального процесуального права» мають самостійний зміст. Кримінально-процесуальна функція не є елементом кримінально-процесуального статусу та кримінально-процесуальної компетенції.

2. Система кримінально-процесуальних функцій є упорядкованою сукупністю кримінально-процесуальних функцій, яка характеризується відносною самостійністю змісту кожного елемента та ієрархічними і горизонтальними зв'язками між ними, а також загальним спрямуванням на реалізацію завдань, мети та призначення кримінального провадження. Вона включає: основоположний (первинний) рівень кримінально-процесуальних функцій; вторинний рівень; обслуговуючий рівень; паралельний (приєднаний) рівень (містить цивільно-правовий елемент).

3. Критеріями класифікації кримінально-процесуальних функцій є: рівні системи кримінально-процесуальних функцій; ступінь значення для досягнення мети та вирішення завдань кримінального провадження; об'єкт; складність структури; сумісність із іншими кримінально-процесуальними функціями; суб'єкт реалізації; монособ'єктність або полісуб'єктність реалізації; сфера реалізації.

4. Кримінальне переслідування – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності прокурора, слідчого, оперативного підрозділу, а у випадках, передбачених КПК, потерпілого, його представника та законного представника, з формулювання твердження про причетність особи до вчинення кримінального правопорушення, винуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення або вчинення нею іншого суспільно небезпечного діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, а також з відстоювання цієї тези шляхом викриття особи у вчиненні кримінального правопорушення /встановлення вчинення нею іншого суспільно небезпечного діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, для забезпечення державного осуду її діяння (у формі констатації винуватості особи /вчинення нею іншого діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, кримінальної відповідальності та /або застосування до неї інших заходів кримінально-правового характеру) та належної реалізації наслідків такого осуду за допомогою кримінально-процесуальних засобів пізнавального та забезпечувального характеру у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством.

Для вирішення проблем реалізації функції сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 167, 190, 208, 214, 284, 286, 291, 317, 325, 474, 476, 582 КПК, глави 22 КПК, доповнення КПК статтею 318¹ «Матеріали кримінального провадження (кримінальна справа) та право на ознайомлення з ними», главою 28¹ «Закриття кримінального провадження судом першої інстанції». Обвинувачення в процесуально-правовому розумінні є формою та етапом кримінального переслідування, а не синонімом цього поняття; обвинувачення не є окремою кримінально-процесуальною функцією.

5. Кримінально-процесуальна функція захисту – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності підозрюваного, обвинуваченого (підсудного), засудженого, виправданого, особи, щодо якої ведеться провадження із застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, їх законних представників та захисників, спрямований на: заперечення законності та обґрунтованості кримінального переслідування; виявлення обставин, що спростовують підозру, виправдовують обвинуваченого (підсудного), виключають або пом'якшують його відповідальність, пом'якшують покарання та інші наслідки засудження особи; на охорону особистих та майнових прав; на сприяння застосуванню інституту реабілітації; а також недопущення порушень та необґрунтованих обмежень прав і свобод при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів в формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Для вирішення проблем реалізації функції сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 40, 42, 46, 69, 102, 164, 323, 324, 512 КПК, виключення ст. 166 КПК.

6. Кримінально-процесуальна функція правосуддя – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності суду в судовому провадженні щодо розгляду та вирішення кримінального позову, який реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Для вирішення проблем реалізації функції сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 315, 390 КПК, доповнення КПК главою 28¹.

7. Кримінально-процесуальна функція розслідування – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності слідчого, органу досудового розслідування, оперативних підрозділів, службових осіб, уповноважених на вчинення процесуальних дій у порядку глави 41 КПК, спрямований на встановлення події кримінального правопорушення (п. 1 частини першої ст. 91 КПК) в обсязі, достатньому для повідомлення конкретної особи про підозру, та особи, яка його вчинила, шляхом всебічного та повного встановлення обставин кримінального правопорушення, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Для вирішення проблем реалізації функції сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 13, 71, 233, 234, 240, 241, 245 КПК.

8. Кримінально-процесуальна функція прокурорського нагляду – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності прокурора у досудовому провадженні, спрямований на всебічне, повне і неупереджене дослідження обставин кримінального провадження, скерування процесуальних дій та забезпечення дотримання вимог закону при провадженні процесуальних дій та прийнятті процесуальних рішень, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням. Для вирішення проблем реалізації функції сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 36, 308 КПК.

9. Кримінально-процесуальна функція відомчого процесуального керівництва досудовим розслідуванням – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності керівника органу досудового розслідування в досудовому провадженні, спрямований на забезпечення ефективності, оперативності, законності та неупередженості досудового розслідування, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Для вирішення проблем реалізації функції сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 39, 110 КПК.

10.Коригуюча функція суду – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності суду в стадії виконання судових рішень, спрямований на забезпечення належної правової процедури при зверненні судового рішення до виконання, при вирішенні питань, що виникають до звернення судового рішення до виконання, під час виконання судового рішення та після виконання судового рішення, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством.

11.Кримінально-процесуальна функція забезпечення законності та обґрунтованості обмеження прав та свобод учасників кримінального провадження та інших осіб – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності слідчого судді, спрямований на попередження незаконного та/або необґрунтованого обмеження і порушення прав та свобод учасників кримінального провадження та інших осіб при проведенні слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, спеціального досудового розслідування, застосування заходів кримінально-процесуального примусу, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Для вирішення проблем реалізації функції сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 152, 160, 163, 196, 234, 237 КПК.

12.Кримінально-процесуальна функція судового контролю – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності слідчого судді (в досудовому провадженні) і суду (в судовому та судово-контрольному провадженнях), спрямований на охорону та захист прав і законних інтересів осіб, обмеження або порушення яких пов'язані з кримінальним провадженням,

перевірку законності та обґрунтованості кримінально-процесуальних рішень та їх корекцію, оцінку результатів процесуальних дій, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Для вирішення проблем реалізації функції сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 233, 309, 407, 474 КПК.

13. Кримінально-процесуальна функція забезпечення слідчим суддею доказів – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності слідчого судді, спрямований на забезпечення використання особистих доказів у судовому провадженні, збирання доказів стороною захисту, допустимості доказів, отриманих негласним шляхом, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Для вирішення проблем реалізації функції сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до ст. 225 КПК.

14. Законоохоронна функція прокурора – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності прокурора при здійсненні перегляду судових рішень вищестоящими судами та у стадії виконання судових рішень, спрямований на забезпечення правильного застосування вимог матеріального та процесуального закону при перевірці судових рішень та при вирішенні питань, що виникають у стадії виконання судових рішень (за відсутності ознак кримінального переслідування), що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством.

15. Кримінально-процесуальна функція міжнародного співробітництва – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності компетентних органів та посадових осіб України, спрямований на реалізацію Запитуючою державою кримінальної юрисдикції щодо діяння /особи через фактичну реалізацію компетентними органами України кримінально-процесуальної юрисдикції, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством України або Запитуючої держави.

16. Кримінально-процесуальна функція забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності потерпілого, цивільного позивача, його представника та законного представника, слідчого, прокурора, спрямований на відновлення порушених кримінальним правопорушенням майнових та немайнових прав та законних інтересів потерпілого або держави, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Кримінально-процесуальна функція заперечення проти цивільного позову – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності цивільного відповідача, його представника, спрямований на спростування обґрунтованості цивільного позову та /або розміру позовних вимог, що реалізується

за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Для вирішення проблем реалізації функції сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 55, 61, 62, 170, 171 КПК.

17. Реабілітаційна функція – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності органу досудового розслідування, прокурора, суду, спрямований на відновлення прав та законних інтересів осіб, підданих незаконному кримінальному переслідуванню, або щодо яких були застосовані інші процесуальні дії, що обмежують чи порушують права та свободи, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством.

18. Допоміжна кримінально-процесуальна функція – це обумовлений завданнями кримінального провадження напрямок діяльності заявника, свідка, адвоката свідка, понятого, заставодавця, перекладача, експерта, спеціаліста, секретаря судового засідання, судового розпорядника, поручителя, батьків, опікунів, піклувальників, адміністрації дитячої установи, яким передано під нагляд неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого, закордонних органів зовнішніх зносин України, спрямований на забезпечення належного здійснення кримінального провадження, що реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Для вирішення проблем реалізації функції сформульовано пропозиції про внесення змін та доповнень до статей 66, 68, 69, 101 КПК.

19. Функціональна спрямованість діяльності суду характеризується здійсненням судом у судовому провадженні та провадженні з виконання судових рішень неосновних для цього суб'єкта кримінального провадження коригуючої, реабілітаційної функцій, функції міжнародного співробітництва. Слідчий суддя в досудовому кримінальному провадженні реалізує функцію забезпечення доказів, забезпечення законності та обґрунтованості обмеження прав і свобод учасників кримінального провадження та інших осіб, судового контролю і міжнародного співробітництва.

20. Функціональна спрямованість діяльності прокурора відрізняється залежно від стадії кримінального провадження: в досудовому провадженні він реалізує функції кримінального переслідування, прокурорського нагляду; в судовому провадженні в суді першої інстанції – функцію кримінального переслідування; в судовому провадженні з перевірки судових рішень – функцію кримінального переслідування та законоохоронну функцію, у стадії виконання судових рішень – функцію кримінального переслідування (у формі пенітенціарного кримінального переслідування) та законоохоронну функцію; також реалізується функція забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, реабілітаційна функція, а при міжнародному співробітництві під час кримінального провадження – функцію міжнародного співробітництва.

Слідчий є суб'єктом реалізації функцій розслідування, кримінального переслідування; забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, міжнародного співробітництва та реабілітаційної функції.

Керівник органу досудового розслідування є носієм кримінально-процесуальної функції відомчого процесуального керівництва досудовим розслідуванням (крім випадків особистого здійснення досудового розслідування, коли він реалізує функції слідчого).

21. Потерпілий реалізує обвинувачення в судовому провадженні, що здійснюється у формі приватного обвинувачення; у разі пред'явлення цивільного позову або коли підозрюваний, обвинувачений, а також за його згодою будь-яка інша фізична чи юридична особа відшкодовує шкоду, завдану потерпілому, ним реалізується функція забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням у позовній або непозовній формах.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Монографія

1. Гловюк І.В. Кримінально-процесуальні функції: теорія, методологія та практика реалізації на основі положень Кримінального процесуального кодексу України 2012 р.: монографія /І.В. Гловюк. – Одеса: Юридична література, 2015. – 712 с.

Рецензії: Водько М.П. Рецензія на монографію: «Кримінально-процесуальні функції: теорія, методологія та практика реалізації на основі положень Кримінального процесуального кодексу України 2012 р.» /М.П. Водько //Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2015. – №5. – С. 265-267; Попелюшко В.О. Перше вітчизняне капітальне дослідження системи кримінальних процесуальних функцій /В.О. Попелюшко //Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – №2 (12): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n2/15pvokpf.pdf>.

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Гловюк І.В. Деякі аспекти дослідження поняття «кримінально-процесуальна функція» /І.В. Гловюк //Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2011. – Спецвип. №5. – С. 251-258.

2. Гловюк І.В. Поняття та сутність вирішення справи як кримінально-процесуальної функції /І.В. Гловюк //Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2011. – Спецвип. №8. – С. 253-259.

3. Гловюк І.В. Доказування при розгляді слідчим суддею клопотання про застосування тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом

/І.В. Гловюк //Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна №1028. Серія «Право». – 2012. – Вип. 12. – С. 360-363.

4. Гловюк І.В. Кримінально-процесуальна діяльність: проблеми визначення поняття /І.В. Гловюк //Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. – Одеса: Юридична література, 2012. – Вип. 64 /відп. за вип. В.М. Дрьомін. – С. 461-468.

5. Гловюк І.В. Методологічні ідеї теорії кримінально-процесуальних функцій /І.В. Гловюк //Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. – Одеса: Юридична література, 2012. – Вип. 68. – С. 566-574.

6. Гловюк І.В. Ознаки кримінально-процесуальних функцій /І.В. Гловюк //Митна справа. – 2012. – №5, ч. 2, кн. 2. – С. 70-75.

7. Гловюк І.В. Повноваження слідчого судді у досудовому провадженні /І.В. Гловюк //Митна справа. – 2012. – №6, ч. 2, кн. 2. – С. 103-110.

8. Гловюк І.В. Предмет доказування при вирішенні слідчим суддею питання про арешт майна у досудовому провадженні (за новим КПК України) /І.В. Гловюк //Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2012. – Вип. 19, т. 4. – С. 124-127.

9. Гловюк І.В. Проблеми нормативного визначення категорій «обвинувачення» та «державне обвинувачення» /І.В. Гловюк //Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. – Одеса: Юридична література, 2012. – Вип. 67. – С. 557-563.

10. Гловюк І.В. Функціональна спрямованість діяльності прокурора у судово-контрольних стадіях кримінального судочинства України /І.В. Гловюк //Митна справа. – 2012. – №1, ч. 2, кн. 2. – С. 90-96.

11. Гловюк І.В. Функціональна спрямованість судової діяльності у кримінальному процесі України /І.В. Гловюк //Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. – Одеса, 2012. – Вип. 45. – С. 251-261.

12. Гловюк І.В. Деякі проблеми кримінального провадження у формі приватного обвинувачення /І.В. Гловюк //Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. – 2013. – Вип. 21, ч. II, т. 3. – С. 112-115.

13. Гловюк І.В. Деякі проблеми тимчасового вилучення та арешту майна як заходів забезпечення кримінального провадження /І.В. Гловюк //Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». – Одеса: Юридична література, 2013. – Т. XIII. – С. 520-528.

14. Гловюк І.В. Кримінально-процесуальні функції цивільного позивача та цивільного відповідача /І.В. Гловюк //Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. – Одеса: Юридична література, 2013. – Вип. 69. – С. 347-353.

15. Гловюк І.В. Презумпції й тягар доказування у розгляді слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження /І.В. Гловюк //Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – №2 (6). – С. 84-89.

16. Гловюк І. Процесуальне керівництво прокурора досудовим розслідуванням. Функціональна ідентифікація /І. Гловюк //Вісник прокуратури. – 2013. – №12. – С. 79-89.

17. Гловюк І.В. Проблеми визначення функціональної спрямованості діяльності потерпілого у кримінальному провадженні України /І.В. Гловюк //Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. №1082. Серія «Право». – 2013. – Вип. 16. – С. 233-236.

18. Гловюк І.В. Участь прокурора у судовому провадженні на підставі угод: процесуальні та тактичні аспекти /І.В. Гловюк, С. В. Андрусенко //Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. – 2013. – Вип. 22, ч. II, т. 3. – С. 101-104.

19. Гловюк І.В. Функціональна спрямованість діяльності слідчого судді /І.В. Гловюк //Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2013. – Т. 26, №2-1, ч. 2. – С. 303-309.

20. Гловюк І.В. Депонування показань свідка, потерпілого за Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 р. /І.В. Гловюк //Юридичний вісник. – 2014. – №6. – С. 274-281.

21. Гловюк І.В. Діяльність суду присяжних в Україні за КПК 2012 року: окремі організаційні та процесуальні аспекти /І.В. Гловюк //Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2014. – Вип. 4, т. 2. – С. 209-213.

22. Гловюк І.В. Законне затримання та затримання уповноваженою службовою особою: питання теорії та практики /І.В. Гловюк //Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». – Одеса: Юридична література, 2014. – Т. XIV. – С. 299-311.

23. Гловюк І.В. Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення та недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування /І.В. Гловюк, С.В. Андрусенко //Південноукраїнський правничий часопис. – 2014. – №4. – С. 239-243.

24. Гловюк І.В. Співвідношення категорії «кримінально-процесуальна функція» із суміжними категоріями кримінально-процесуальної доктрини /І.В. Гловюк //Прикарпатський юридичний вісник. – 2014. – Вип. 1 (4). – С. 202-215.

25. Гловюк І.В. Участь потерпілого у кримінально-процесуальному доказуванні: деякі питання /І.В. Гловюк //Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». – 2014. – Вип. 1. – С. 135-145.

26. Гловюк І.В. Функціональна спрямованість діяльності захисника свідка [Електронний ресурс] /І.В. Гловюк //Форум права. – 2011. – №2. – С. 169-165. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

27. Гловюк І.В. Деякі аспекти доказування у кримінальному провадженні на підставі угод [Електронний ресурс] /І.В. Гловюк //Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – №3/1. – Режим доступу: http://pap.in.ua/3-1_2013/9/Hloviuk%20I.V..pdf.

28. Гловюк І.В. Тимчасовий доступ до речей і документів як захід забезпечення кримінального провадження, спрямований на збирання та перевірку

доказів [Електронний ресурс] /І.В. Гловюк, С. В. Андрусенко //Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – №3/2. – Режим доступу: http://pap.in.ua/3_2_2013/9/Holoviuk%20I.V.,%20Andrusenko%20S.V..pdf.

29. Цехан Д.М. Оперативно-розшукова діяльність та кримінальне переслідування: проблеми співвідношення (функціональний аспект) [Електронний ресурс] /Д.М. Цехан, І.В. Гловюк //Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – №4. – Режим доступу: http://pap.in.ua/4_2013/105.pdf.

30. Гловюк І.В. Слідчий суддя у кримінально-процесуальному доказуванні [Електронний ресурс] /І.В. Гловюк //Часопис Академії адвокатури України. – 2013. – №3 (20). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chaau_2013_3_8.pdf.

31. Гловюк І.В. Вердикт присяжних: de lege ferenda [Електронний ресурс] /І.В. Гловюк //Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – №5. – С. 345-348. – Режим доступу: http://pap.in.ua/5_2014/107.pdf.

32. Гловюк І.В. Кримінально-процесуальна функція захисту: деякі проблеми визначення поняття та змісту [Електронний ресурс] /І.В. Гловюк //Право і громадянське суспільство. – 2014. – №3 (8). – С. 121-130. – Режим доступу: http://lcslaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/3-8-2014/item/download/113_51a53aeb9000103de1dace08d29ae925.

Статті у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

1. Аленін Ю.П. Потерпілий у кримінальному провадженні: деякі питання /Ю.П. Аленін, І.В. Гловюк //Право України. – 2013. – №11. – С. 112-119.

2. Гловюк І.В. Окремі аспекти доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею /І.В. Гловюк //Право України. – 2014. – №10. – С. 97-105.

3. Гловюк І.В. Стаття 233 КПК України: питання практичної реалізації /І.В. Гловюк //Молодий вчений. – 2015. – №2, ч. 1. – С. 216-219.

4. Гловюк І. Кримінальне провадження за відсутності підозрюваного або обвинуваченого (in absentia) у системі кримінального провадження України /І. Гловюк //Право України. – 2015. – №7. – С. 16-25.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

1. Гловюк І. Некоторые вопросы уголовно-процессуальных функций по УПК Украины 2012 г. /И. Гловюк //Актуальные проблемы российского права. – 2014. – №11. – С. 2452-2458.

2. Głowiuk I. Strona skarżąca w postępowaniu przygotowawczym według Kodeksu Postępowania Karnego Ukrainy od 2012: kwestie problematyczne /I. Głowiuk //Nauka, oświata, prawo, zarządzanie. – 2014. – №1 (5). – С. 55-64.

3. Гловюк І.В. Проблеми функціональної характеристики діяльності свідателя по УПК України /І.В. Гловюк //Веснік Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы. – 2015. – №1 (187). – С. 104-109.

Інші публікації, в яких додатково висвітлюється зміст дисертації:

1. Гловюк І.В. Коментар до ст.ст. 21, 24 гл. 2, ст.ст. 55-57 гл. 3, гл. 1017, 26 /І.В. Гловюк //Кримінальний процесуальний кодекс України: наук. практ. комент. /відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. – Харків: Одиссей, 2013. – С. 67-71, 75-76, 165-178, 322-379, 588-603.

2. Гловюк І.В. До питання про нормативне визначення поняття захисту у кримінальному провадженні [Електронний ресурс] /І.В. Гловюк //Часопис Академії адвокатури України. – 2012. – №3 (16). – Режим доступу: <http://epub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article/view/293/314>.

3. Аленін Ю.П. Повідомлення про підозру: загальна характеристика та проблеми удосконалення /Ю.П. Аленін, І.В. Гловюк //Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2014. – №1. – С. 161-169.

4. Гловюк І.В. Деякі проблеми тлумачення категорії «обвинувачення» (нормативний аспект) /І.В. Гловюк //Вісник кримінального судочинства. – 2015. – №1. – С. 9-14.

Тези доповідей на наукових, науково-практичних конференціях, семінарах та засіданнях круглих столів:

1. Гловюк І.В. Захист у кримінальних справах та кримінальнопроцесуальна функція захисту: деякі аспекти співвідношення /І.В. Гловюк //Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти: зб. тез доп. за матеріалами IV Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених (11-12 груд. 2009 р.). – Суми, 2009. – С. 154-156.

2. Гловюк І.В. Поняття «уголовно-процесуальна функція»: аналіз підходів /І.В. Гловюк //Актуальні проблеми становлення законодавства, правоприменення і правових теорій в Росії і за рубежом: матеріали Другої Міжнарод. науч.-практ. конф. (3 дек. 2009 г.). – Челябінськ: РЕКПОЛ, 2010. – С. 162-166.

3. Гловюк І.В. Теорія уголовно-процесуальних функцій (історический аспект) [Електронний ресурс] /І.В. Гловюк //Матеріали Міжнародного молодіжного наукового форуму «ЛОМОНОСОВ-2010». – Москва: МАКС Пресс, 2010. – Режим доступу: http://www.lomonosov-msu.ru/archive/Lomonosov_2010/30.htm.

4. Гловюк І.В. Процесуальний відомчий контроль як кримінальнопроцесуальна функція /І.В. Гловюк //Стратегічні напрямки розвитку правової системи України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Львів, 28 січ. 2012 р.: у 2 ч. – Львів: Західноукр. орг. «Центр правничих ініціатив», 2012. – Ч. 2. – С. 72-74.

5. Гловюк І.В. Поняття та зміст кримінально-процесуальної функції захисту /І.В. Гловюк //Захисник у кримінальному процесі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Донецьк, 10 лют. 2012 р. – Донецьк, 2012. – С. 26-31.

6. Гловюк І. Кримінально-процесуальні функції підтримання цивільного позову та заперечення проти цивільного позову: до проблеми самостійності

у системі функцій /І. Гловюк //Правова система України: сучасний стан та перспективи розвитку: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, Україна, 10-11 лют. 2012 р.): у 3 ч. – Одеса: ГО «Причорномор. фундація права», 2012. – Ч. 3. – С. 108-110.

7. Гловюк І.В. Теорія функціоналізму у кримінально-процесуальній доктрині: деякі проблеми визначення понять /І.В. Гловюк //Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квіт. 2012 р.). – Одеса: Фенікс, 2012. – Т. 2. – С. 348-350.

8. Гловюк І.В. Проблеми визначення кримінально-процесуальної функції слідчого за новим КПК України /І.В. Гловюк //Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним законодавством України: матеріали наук.-практ. конф., 8 листоп. 2012 р. – Київ, 2012. – С. 70-72.

9. Гловюк І.В. Некоторые проблемы уголовно-процессуального статуса потерпевшего по новому Уголовному процессуальному кодексу Украины /И. Гловюк //“Probleme actuale privind protecția și securitatea persoanelor implicate în procesul penal”, conf. șt.-practică intern. (2013; Chișinău). Probleme actuale privind protecția și securitatea persoanelor implicate în procesul penal = “Aktuelle probleme des schutzes und der sicherheit der teilnehmer im strafverfahren” = “Актуальные проблемы защиты и обеспечения безопасности участников уголовного процесса”: Materialele Conf. șt.-practice internaționale, 21 martie 2013 /col. de red.: Simion Carp [et al.] ; red. Gh. Chiriță. – Ch., 2013 (S.C. BONSOFFICES SRL). – P. 114-116.

10. Гловюк І.В. Сутність кримінально-процесуальної функції обвинувачення у контексті практики Європейського суду з прав людини /І.В. Гловюк //Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини: матеріали 2-ї міжнар. наук. практ. конф. (Одеса, 20-21 верес. 2013 р.). – Одеса: Фенікс, 2013. – С. 319-327.

11. Гловюк І.В. Деякі питання забезпечення права на захист в контексті європейських стандартів кримінального судочинства /І.В. Гловюк //Європейські стандарти кримінального судочинства: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 27 верес. 2013 р.). – Донецьк, 2014. – С. 120-124.

12. Гловюк І.В. Проблеми визначення функціональної спрямованості діяльності керівника органу досудового розслідування [Електронний ресурс] /І.В. Гловюк //Матеріали Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Політика в сфері боротьби зі злочинністю». – Режим доступу: <http://law-dep.pu.if.ua/conference2014/articles/hlovyuk.pdf>.

13. Гловюк І.В. Адвокат свидетеля: проблемы функциональной направленности деятельности и уголовно-процессуального статуса по УПК Украины /И.В. Гловюк //Актуальные проблемы совершенствования законодательства и правоприменения: материалы IV междунар. науч.-практ. конф. (г. Уфа, 8 февр. 2014 г.): в 2 ч. – Уфа, 2014. – С. 199-204.

14. Гловюк І.В. До питання про функціональну характеристику надання правової допомоги у кримінальному провадженні /І.В. Гловюк //Проблемні

питання застосування КПК України в сучасних умовах: матеріали «круглого столу» (Київ, 4 квіт. 2014 р.). – Київ: ФОП Ліпкан О.С., 2014. – С. 82-84.

15. Гловюк І.В. Проблеми реалізації загальних обов'язків слідчого судді щодо захисту прав людини /І.В. Гловюк //Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 4 квіт. 2014 р. – Одеса, 2014. – С. 180-181.

16. Гловюк І.В. Повноваження прокурора та керівника органу досудового розслідування (у контексті законопроектних пропозицій) /І.В. Гловюк //Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. ювілею акад. С. В. Ківалова (м. Одеса, 16-17 трав. 2014 р.): у 2 т. – Одеса: Юрид. літ., 2014. – Т. 1. – С. 661-663.

17. Гловюк І.В. Деякі питання системи кримінально-процесуальних функцій /І.В. Гловюк //Інформаційне забезпечення розслідування злочинів: матеріали Міжнар. «круглого столу». Одеса, 30 трав. 2014 р. – Одеса: Юрид. літ., 2014. – С. 38-43.

18. Гловюк І. Деякі проблеми участі захисника у судовому провадженні /І.В. Гловюк //Актуальні питання державотворення в Україні: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (23 трав. 2014 р.). – Київ: Прінт-Сервіс, 2014. – С. 442-443.

19. Гловюк І.В. Деякі питання застосування практики Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні України /І.В. Гловюк //Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини: матеріали Третьої міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 19-20 верес. 2014 р.). – Одеса: Фенікс, 2014. – С. 147-164.

20. Гловюк І.В. Функціональна спрямованість кримінально-процесуальної діяльності оперативних підрозділів /І.В. Гловюк //Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 25-26 верес. 2014 р.). – Дніпропетровськ, 2014. – С. 48-50.

21. Гловюк І.В. Деякі проблеми вдосконалення діяльності оперативних підрозділів (у контексті протидії організованій злочинній діяльності) /І.В. Гловюк //Актуальні проблеми протидії організованій злочинній діяльності: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. м. Одеса, 26 верес. 2014 р. – Одеса, 2014. – С. 35-37.

22. Гловюк І.В. Деякі проблеми відкриття матеріалів досудового розслідування /І.В. Гловюк //Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції: матеріали VI Всеукр. наук.-теорет. конф., 30 жовт. 2014 р. – Київ, 2014. – Ч. 1. – С. 167-168.

23. Гловюк І.В. Деякі питання закриття кримінального провадження щодо померлого підозрюваного, обвинуваченого /І.В. Гловюк //Актуальні питання досудового розслідування та сучасні тенденції розвитку криміналістики: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 5 груд. 2014 р. – Харків, 2014. – С. 57-59.

24. Гловюк І.В. Щодо можливості здійснення кримінального переслідування стосовно юридичної особи: пропозиції у контексті оновленого кримінального процесуального законодавства /І.В. Гловюк //Теоретичні та практичні проблеми розвитку кримінального права і процесу: матеріали III Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Івано-Франківськ, 4 груд. 2014 р.). – Івано-Франківськ: Ред.-вид. від. Івано-Франків. ун-ту права ім. Короля Данила Галицького, 2014. – С. 65-70.

25. Гловюк І.В. Міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні: питання визначення функціональної природи /І.В. Гловюк //Сучасні проблеми реформування кримінальної юстиції в Україні: зб. матеріалів Інтернет-конф. (Київ, 28 листоп. 2014 р.). – Київ, 2014. – С. 84-87.

26. Гловюк І.В. Следственные действия негласного характера по УПК Украины 2012 г. и УПК Республики Казахстан 2014 г.: сравнительно-правовой анализ /И. В. Гловюк, Д. М. Цехан //Әубәкіров оқулары: Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары, 19 ақпан 2015 ж. Аубакировские чтения: материалы междунар. науч.-практ. конф., 19 февр. 2015 г. – Алматы: Қазақстан Республикасы ІІМ Алматы академиясы, ҒЗЖРБЖҰБ, 2015. – С. 236-246.

27. Гловюк І.В. Некоторые вопросы реализации функции ведомственного процессуального руководства досудебным расследованием по Уголовно-процессуальному кодексу Украины 2012 года /И.В. Гловюк //Борьба с преступностью: теория и практика: тез. докл. III Междунар. науч.-практ. конф. (Могилев, 20 марта 2015 г.): в 2 ч. – Могилев, 2015. – Ч. 2. – С. 39-42.

28. Гловюк І.В. Оскарження та апеляційна перевірка ухвал слідчих суддів (у контексті функції судового контролю) /І.В. Гловюк //Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави: матеріали VII Міжнар. наук. практ. конф., м. Одеса, 5 берез. 2015 р. – Одеса, 2015. – С. 166-167.

29. Гловюк І.В. Типові недоліки клопотань про обшук /І.В. Гловюк //Оперативно-розшукова діяльність та кримінальний процес: теоретико-праксиологічний дискурс щодо їх співвідношення в умовах реформування органів внутрішніх справ України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 2223 квіт. 2015 р. – Одеса, 2015. – С. 117-118.

30. Гловюк І.В. Питання оцінки наявності безпосереднього переслідування осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, при розгляді слідчим суддею клопотань про обшук у порядку ст. 233 КПК /І.В. Гловюк //Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції: зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 17 квіт. 2015 р.) /Хмельниц. ун-т упр. та права. – Хмельницький, 2015. – С. 32-35.

31. Гловюк І.В. Уголовное преследование и меры уголовно-правового характера в отношении юридических лиц по законодательству Украины /И.В. Гловюк //Современные проблемы и перспективы развития досудебного производства по материалам и уголовным делам: материалы Междунар.

науч.-практ. конф. (Минск, 29 мая 2015 г.) – Минск: Академия МВД, 2015. – С. 36-39.

32. Гловюк І.В. Деякі аспекти доказування при застосуванні статті 206 КПК України /І.В. Гловюк //Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15-16 трав.): у 2 т. – Одеса: Юрид. літ., 2015. – Т. 2. – С. 297-299.

33. Гловюк І.В. Деякі проблеми, що виникають при розгляді слідчими суддями клопотань про тимчасовий доступ до речей і документів /І.В. Гловюк //Сучасне кримінальне провадження України: доктрина, нормативна регламентація та практика функціонування: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 квіт. 2015 р.) – Одеса, 2015. – С. 95-97.

34. Гловюк І. Деякі питання застосування статті 245 Кримінального процесуального кодексу України /І. Гловюк //Актуальні питання державотворення в Україні: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (22 трав. 2015 р.). – Київ: Прінт-Сервіс, 2015. – С. 414-415.

35. Гловюк І.В. Деякі проблеми проведення освідування у кримінальному провадженні /І.В. Гловюк //Правова система України: сучасний стан та актуальні проблеми: зб. матеріалів 4-ї Всеукр. наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ, 24-25 квіт. 2015 р.). – Івано-Франківськ, 2015. – С. 77-80.

36. Гловюк І.В. Розслідування та система кримінально-процесуальних функцій /І.В. Гловюк //Оперативно-розшукове запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням: матеріали «круглого столу» (Київ, 24 черв. 2015 р.). – Київ: ФОП Кандиба Т. П., 2015. – С. 58-60.

37. Гловюк І.В. Арешт майна як захід забезпечення кримінального провадження /І.В. Гловюк //Інформаційне забезпечення розслідування злочинів: матеріали Міжнар. «круглого столу» (м. Одеса, 29 трав. 2015 р.). – Одеса: Юрид. літ., 2014. – С. 66-76.

38. Гловюк І.В. Деякі питання закінчення досудового розслідування складанням клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності /І.В. Гловюк //Актуальні проблеми кримінального права та процесу: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 12 черв. 2015 р.). – Кривий Ріг, 2015. – С. 64-66.

39. Гловюк І.В. Деякі питання судового контролю у досудовому провадженні /І.В. Гловюк //Актуальні проблеми досудового розслідування: зб. тез доп. IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 1 лип. 2015 р.) – Київ, 2015. – С. 77-79.

АНОТАЦІЯ

Гловюк І.В. Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова

експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2016.

Дисертація є першим спеціальним комплексним дослідженням теоретичних, методологічних та практичних аспектів кримінально-процесуальних функцій на основі положень КПК України 2012 р.

У дисертації сформульовано методологічні засади вчення про кримінально-процесуальні функції; запропоновано визначення та перелік ознак кримінально-процесуальної функції; співвіднесено категорію «кримінально-процесуальна функція» із суміжними категоріями кримінально-процесуальної доктрини. На основі систематизованих доктринальних підходів конституювано систему кримінально-процесуальних функцій, визначено її рівні, здійснено класифікацію кримінально-процесуальних функцій. Розкрито зміст кожної кримінально-процесуальної функції основоположного (первинного), вторинного, обслуговуючого та паралельного (приєднаного) рівнів, з'ясовано проблеми реалізації зазначених функцій у кримінальному провадженні та запропоновано шляхи їх вирішення.

Сформульовано науково-обґрунтовані пропозиції про внесення змін та доповнень до КПК у сфері реалізації кримінально-процесуальних функцій.

Ключові слова: кримінально-процесуальна функція, система кримінально-процесуальних функцій, кримінальне переслідування, обвинувачення, захист, правосуддя, суб'єкт кримінального провадження.

АННОТАЦИЯ

Гловюк И.В. Уголовно-процессуальные функции: теоретико-методологические основы и практика реализации. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени доктора юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2016.

Диссертация является первым специальным комплексным исследованием теоретических, методологических и практических аспектов уголовно-процессуальных функций на основе положений УПК Украины 2012 г.

В диссертации сформулированы методологические основы учения об уголовно-процессуальных функциях; предложены определение и перечень признаков уголовно-процессуальной функции; категория «уголовно-процессуальная функция» соотнесена со смежными категориями уголовно-процессуальной доктрины. На основе систематизированных доктринальных подходов конституирована система уголовно-процессуальных функций, определены ее уровни, осуществлена классификация уголовно-процессуальных функций. Раскрыто содержание каждой уголовно-процессуальной функции основополагающего (первичного), вторичного, обслуживающего и параллельного (присоединенного) уровней, указаны проблемы реализации указанных функций в уголовном производстве и предложены пути их решения.

Сформулированы научно-обоснованные предложения по внесению изменений и дополнений в УПК в контексте реализации уголовно-процессуальных функций.

Ключевые слова: уголовно-процессуальная функция, система уголовно-процессуальных функций, уголовное преследование, обвинение, защита, правосудие, субъект уголовного производства.

SUMMARY

Gloviuk I.V. Criminal procedural functions: theoretic-methodological principles and practice. – Manuscript.

The thesis for a Doctor's degree in Law in specialty 12.00.09 – criminal procedure and criminalistics; court examination; operative-investigative action. – National University «Odessa Law Academy», 2016.

The thesis is the first complex special research of the issues of theoretical, methodological and practical aspects of criminal procedural functions on the basis of Criminal Procedural Code of Ukraine 2012.

Methodological principles of the theory of criminal procedural functions are set up in the thesis; author suggests a definition and a list of criminal procedural function's characteristics. The criminal procedural function is defined as particular, independent direction of a subject's activity of criminal proceedings, determined by their objectives, and the function has its own objective, determines the subject's rights and duties and realized by criminal procedural means in form which is regulated by the criminal procedural legislation. The category «criminal procedural function» is compared with related categories of criminal procedural doctrine and it's proved to distinguish criminal procedural functions (as directions of criminal procedural action carried out by the subjects of criminal process), criminal process functions (as a system of activities, social legal institute) and functions of the criminal procedural law (as area of law).

On the basis of systematic doctrinal approaches the system of criminal procedural functions is suggested. It's made by levels: original (initial) level of criminal procedural functions (criminal prosecution, defense and justice); secondary level (investigation, prosecutor's supervision, departmental procedural guidance of the pre-trial investigation, corrective function, court supervision, perpetuation of evidence by an investigative judge, guaranteeing the legality and validity of restriction of the rights and liberties of participants in criminal proceedings and other persons, international cooperation, law-enforcement function); attendant level (auxiliary function); parallel (joining) level (securing compensation of damage caused by a criminal offence, complaints against civil action, rehabilitation function).

Classification of criminal procedural functions is proposed by: levels of the system of criminal procedural functions, measure of significance for attaining the purpose and solving the objectives of criminal proceedings; object; complexity of structure; compatibility with other criminal procedural functions; subject of

realization; monosubjectivity or polysubjectivity of realization and the sphere of realization.

Functional orientation of activity of court, investigative judge, prosecutor, investigator, head of the pre-trial investigation agency, operational units, victim, civil plaintiff, civil defendant, representative of legal entity under proceedings, witness, and witness's advocacy is defined.

The matter and issues of realization of every criminal procedural function of original (initial), secondary, attendant and parallel (joining) level are uncovered by such characteristics: concept and essence; objectives; subjects of realization and their authorities/status; temporal limits of existence; issues of realization according to the Code.

The issues of realization of criminal prosecution function are emphasized: assessment of grounds to apprehend an individual; grounds and procedure of notification of suspicion; grounds and procedure for conducting investigative (detective) actions, covert investigative (detective) actions; provisional seizure of property; closing criminal proceedings; motion on releasing the person from criminal liability; proving in the trial; prosecutor's participation in criminal proceedings based on the agreements. Author has defined some issues concerned with the defense function: difficulties in obtaining of demanded certain objects and documents; fixing the provisional access to objects and documents; reacting to not grating access to the certain objects and documents according to the procedure of provisional access to objects and documents; participation of defense in proving; ensuring participation of defense in conducting procedural actions during pre-trial proceedings and trial as well; review of records of pre-trial investigation according to the Article 221 of the CPC; defense in special criminal proceedings. The problems of realization of justice function are: defining the role of the court in criminal procedural proving; features of doing justice in special criminal proceedings; characteristics while doing justice in trial by jury; closing criminal proceedings by the court; application of measures to ensure the criminal proceedings in trial.

Author makes theoretically substantiated proposals on making alterations and addendum to the Code on realization of criminal procedural functions concerning: a person's detention, notification of suspicion, grounds and procedure of conducting investigative (detective) and covert (detective) actions; temporary arrest of property; closing criminal proceedings; relief of a person from criminal liability; proving at a trial; participation of a public prosecutor in criminal proceedings based on agreements; defense's participation in the proving; ensuring the participation in procedural actions during pre-trial investigation and at a trial; conducting the defense during special criminal proceedings etc.

Key words: criminal procedural function, system of criminal procedural functions, criminal prosecution, prosecution, defense, justice, subject of criminal procedure.